

A HOMOSZEXUALITÁSSAL KAPCSOLATOS ELŐÍTÉLETEK, SZTEREOTÍPIÁK ÉS ÖSSZEFÜGGÉSEIK NÉHÁNY HÁTTÉRVÁLTOZÓVAL 16–18 ÉVESEK KÖRÉBEN

Takács István Károly
SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: homoszexualitás, előítélet, sztereotípiá

Magyarországon kevés empirikus adat áll rendelkezésünkre a homoszexualitással kapcsolatos előítéletek és sztereotípiák fiatalkori kialakulását befolyásoló tényezőkről, valamint e jelenségek megjelenési formáiról. Ugyanakkor a nemzetközi kutatások alapján a negatív viszonyulás tényének és okának az ismerete alapvető feltétele a torzítás jelenségeiből fakadó problémák hatékony iskolai kezelésének.

A 2007–2008-as tanévben 16–18 éves szegedi diákok (N=196) körében végzett kérdőíves vizsgálatunk célja egyrészt a homoszexualitással kapcsolatos ismeretek, előítéletek és sztereotípiák sajátosságainak feltárása, másrészt a társas torzítást feltehetően befolyásoló néhány háttértényező és a kérdőív eredményeinek összefüggés-vizsgálata volt. A felmérés során egy általunk kidolgozott, 24 kérdésből álló kérdőívet alkalmaztunk.

A homoszexualitásra vonatkozó ismeretek esetében azt feltételeztük, hogy a korábbi, kizárólag felnőttekkel végzett hazai kutatások eredményeivel ellentétben a tanulók – életkortól függetlenül – nem tartják sem bűnnek, sem betegségnek a homoszexualitást, valamint – szintén életkortól függetlenül – a fiatalok úgy vélik, a homoszexualitás kialakulásának két legfőbb oka a genetikai meghatározottság és a szoros anya-gyermek kapcsolat. Továbbá azt feltételeztük, hogy az előítéletek, sztereotípiák megjelenésében nincs szignifikáns életkori különbség; a fiúk mindegyik életkorban kevésbé toleránsak; és jelentős az összefüggés a családi háttér (pl. testvérek száma, szülők iskolai végzettsége) és a fiatalok toleranciája között.

Az eredmények alapján mindegyik életkorban szignifikánsan ($p < 0,05$) több azoknak a tanulóknak a száma, akik nem tartják sem bűnnek, sem betegségnek a homoszexualitást. Nincs életkori szignifikáns eltérés a genetikai meghatározottságot tekintve, mindhárom életkorban jelentősen ($p < 0,05$) nagyobb azon tanulók aránya, akik a homoszexualitás kialakulásában meghatározónak vélik a szoros anya-gyermek kapcsolatot. Nincs különbség a három korosztály homoszexualitással és homoszexuálisokkal kapcsolatos előítéletességében, ugyanakkor a 16 és a 18 évesek körében a fiúk és a lányok toleranciája szignifikánsan ($p < 0,05$) különbözik, a fiúk intoleránsabbnak tekinthetők. Egyik életkorban sincs szignifikáns összefüggés a tanulói vélekedések, a testvérek száma és a szülők iskolai végzettsége között.

Úgy véljük, a kutatás eredményei számos fontos információt nyújtanak gyakorló pedagógusok számára arról, hogyan vélekednek tanítványaik a homoszexualitásról és a homoszexuálisokról. Az adatok felhívják a figyelmet arra is, hogy e terület mélyebb, több tényező (pl. értékek) bevonásával elvégzett iskolai vizsgálata mindenképpen szükséges az intézményes nevelés hatékonyságának növelése érdekében.

Kutatásunkat a KOMPASZ "Mindenki hallassa a hangját" programja támogatta.